

z p r a v o d a j

XXIII. ročník

11

2012

- 2 Editorial
Vysoké školy v angličtině; co to je Hub; příprava učňů v Evropě...
- 3 Z glosáře Cedefopu 12
Dvanáctá část překladu termínů z glosáře.
- 4 Rámce kvalifikací v Evropě
Stručná zpráva Cedefopu.
- 7 Systémy přípravy učňů v Evropě
Charakteristika jednotlivých systémů a jejich porovnávání.
- 8 Učňovství a nezaměstnanost mládeže
Zkrácený překlad článku z časopisu Bref du Céreq, který se zabývá přenositelností duálního systému do jiných evropských zemí.
- 9 Austrálie a učňovství
Srovnání australského systému přípravy učňů se systémy ostatních anglosaských zemí.
- 10 Německý rámec kvalifikací a zákon o uznávání
Vztah německého rámce kvalifikací (DQR) k evropskému rámci (EQF) a zákon o zjišťování a uznávání profesních kvalifikací získaných v zahraničí (BQFG).
- 12 Kvalifikování a zaměstnávání techniků
Srovnání situace ve vzdělávání techniků v Německu a na Srí Lance.
- 14 Co nového v časopisech
*Berufsbildung in Wissenschaft und Praxis, Jg. 41, 2012, Nr. 4, 5;
Berufsbildung, Jg. 66, 2012, Nr. 137;
Formation Emploi, 2012, No. 118.*
- 15 Nové knihy v knihovně
Angličtina na rovinu; Národní přiřazovací zpráva ČR; International Qualifications...
- 16 Zajímavé internetové adresy
Zpravodaj Oborové skupiny; Jak třídit odpad, Fraternité 2020; Cesta za duhou...

Editorial

Díváte se do knihovny jedné z několika desítek londýnských vysokých škol, které jsou v seznamu univerzit (London universities list). Tato univerzita má však v názvu slovo škola (The London School of Economics and Political Science – LSE), které se u vysokých škol nepoužívá, což se studenti angličtiny dozvědí během několika prvních lekcí. Prostě výjimky

potvrzují pravidlo. LSE byla založena v roce 1895 „pro zlepšení společnosti“ (for the betterment of society). V seznamu jsou i další schools, universities, colleges, university colleges a academies. V češtině můžeme pro všechny tyto instituce použít obecné označení vysoká škola. V anglicky psaném textu (např. v publikacích Eurydice) se používá opisné sousloví higher education institution. Především proto, že v některých zemích se terminologicky rozlišuje mezi univerzitami a (odbornými) vysokými školami. Skutečnost, že high school (doslova vysoká škola) je označení pro střední školu v USA, je snad již dostatečně známá. Stále ještě se však můžeme setkat s tím, že termín higher (doslova vyšší) education, je překládán jako vyšší vzdělávání či školství. Tento překlad lze najít i v některých starších anglicko-českých pedagogických slovnících. V současné době se však termín higher education překládá podle kontextu jako vysoké školství, vysokoškolské vzdělávání nebo vzdělání.

V jazykovém koutku ještě chvíli zůstaneme. Pro čtenáře, které zaujala hádanka z minulého editoriale, máme odpověď. Našli jsme ji v dodatcích Velkého francouzsko-českého slovníku (autoři J. Neumann, V. Hořejší. Academia 1992). Přísluví: Déshabiller saint Pierre pour habiller saint Paul je do češtiny převezeno jako Vytloukat klín klínem.

Těm, kteří u pozvánky na výstavu Cesta za duhou (v rubrice Zajímavé internetové adresy) budou uvažovat nad tím, proč se místo kulturního setkávání jmenuje Hub, sdělujeme, že je to anglické slovo, u něhož došlo k přenesení významu, jak je doloženo ve Velkém anglicko-českém slovníku (Karel Hais, Břetislav Hodek, Academia 1992): **hub** [hab] 1 náboj kola, ořech zámku, hlava kola, vozu, zarážka kola; hrdlo trubky; razník na lisování zápustek 2 přen. střed, centrum (the hub of the universe, a hub of commerce) 3 the Hub AM město Boston přezdívka ♦ from hub to tire od hlavy k patě; up to the hub AM až po krk, úplně.

Listopadové číslo se věnuje převážně dvěma tématům: rámcům kvalifikací a učňovství, o kterém jsme psali už v minulém čísle. Článek Systémy přípravy učňů v Evropě (strana 7) se pokouší vysvětlit rozdíly v přístupu k této formě odborného vzdělávání v jednotlivých evropských zemích a spolu s tím i terminologické otázky. V souvislosti s úvahami o aplikaci duálního systému u nás může být zajímavé se seznámit s názory francouzských odborníků na účinnost duálního systému jako obrany proti nezaměstnanosti mládeže. Rámci kvalifikací se zabývá stručná zpráva Cedefopu, která rekapituluje dosavadní vývoj ve vytváření národních rámců kvalifikací v zemích EU. Obsáhlý článek z německého časopisu srovnává Evropský a německý rámec kvalifikací a vysvětluje úlohu německého zákona o zjišťování a uznávání profesních kvalifikací získaných v zahraničí. Strukturu Národního rámce profesních kvalifikací Srí Lanky najdete v posledním článku, kde se také dozvíte, že do Německého rámce kvalifikací se podařilo prosadit rovnocennost mezi techniky, kteří absolvovali odbornou technickou školu, a absolventy bakalářského studia. V rubrice Nové knihy v knihovně se kvalifikací týkají dvě publikace: zpráva o přiřazování českých kvalifikací k EQF a Mezinárodní kvalifikace z Cedefopu.

AK

Z glosáře Cedefopu 12

Další pokračování hesel z glosáře (Cedefop 2011) v angličtině, němčině a francouzštině uvedených v abecedním pořádku podle angličtiny a doplněných českým překladem. Všechna pokračování nakonec spojíme do jednoho elektronického souboru. Předtím uvítáme vaše připomínky k českému překladu, které můžete psát průběžně na emailovou adresu uvedenou v tiráži. (Číslo před jednotlivými hesly označuje pořadí hesla v glosáři.)

35

education or training path

Sum of learning sequences followed by an individual to acquire knowledge, skills or competences.

Comment: a learning path may combine formal and non-formal learning sequences where validation leads to certification.

Source: Cedefop, 2008c; European Commission, 2006b.

Verlauf der allgemeinen und beruflichen Bildung

Die Summe der Lernsequenzen, die eine Person absolviert, um Kenntnisse, Fähigkeiten oder Kompetenzen zu erwerben.

Anmerkung: der Lernverlauf kann formale und nicht formale Lernsequenzen umfassen, deren Validierung zur Zertifizierung führen kann.

Quellen: Cedefop, 2008c; Europäische Kommission, 2006b.

parcours d'enseignement ou de formation / parcours pédagogique

L'ensemble des séquences d'apprentissage suivies par un individu en vue d'acquérir des savoirs, aptitudes ou compétences.

Note: un parcours d'enseignement ou de formation peut être constitué d'une combinaison de séquences d'apprentissage formel et/ou non formel dont la validation aboutit à la certification.

Source: Cedefop, 2008c; European Commission, 2006b.

průběh vzdělávání nebo profesní přípravy

Souhrn po sobě jdoucích úseků vzdělávání, které jednotlivec absolvuje, aby si osvojil znalosti, dovednosti a kompetence.

Poznámka: v průběhu vzdělávání se mohou kombinovat úseky formálního a neformálního vzdělávání, jejichž validace vede k certifikaci.

36

education or training pathway

Set of related education or training programmes provided by schools, training centres, higher education

institutions or VET providers, that eases individuals' progression within or between activity sectors.

Source: Cedefop, 2008c; European Commission, 2006b.

Weg der allgemeinen oder beruflichen Bildung / Zweig der allgemeinen oder beruflichen Bildung

Ein Paket zusammengehöriger Programme der allgemeinen oder beruflichen Bildung, das von Schulen, Ausbildungseinrichtungen, Hochschuleinrichtungen oder Berufsbildungsanbietern angeboten wird und das die Entwicklung einer Person innerhalb oder zwischen Aktivitätsbereichen erleichtert.

Quellen: Cedefop, 2008c; Europäische Kommission, 2006b.

filière d'enseignement ou de formation

Ensemble de programmes d'enseignement ou de formation dispensés par des écoles, des centres de formation, des établissements d'enseignement supérieurs ou des prestataires d'EFPP, et qui facilitent la progression des individus au sein d'un secteur d'activité ou le passage d'un secteur à un autre.

Source: Cedefop, 2008c; European Commission, 2006b.

dráha vzdělávání nebo profesní přípravy

Soubor souvisejících programů vzdělávání nebo profesní přípravy poskytovaných školami, středisky profesní přípravy, vysokými školami nebo poskytovateli odborného vzdělávání a přípravy (OVP), které usnadňují postup v rámci oboru činnosti nebo mezi různými obory činnosti.

AK

Pramen:

Cedefop.

Glossary – Quality in education and training

Glossar – Qualität in der allgemeinen und beruflichen Bildung

Glossaire – La qualité dans l'enseignement et la formation

Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2011, 232 p. ISBN 978-92-896-0740-4

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/17663.aspx>

Rámce kvalifikací v Evropě

Národní rámce kvalifikací jsou důležité pro záměry na evropské úrovni i pro plnění národních úkolů. Stručná zpráva Cedefopu podává přehled dosavadního vývoje.

Kvalifikace jsou potřebné při hledání zaměstnání a podstatné pro budování kariéry. Klasifikace a řazení kvalifikací procházejí určitými změnami a jsou ovlivňovány rychlým vytvářením národních rámců kvalifikací (NRK) v celé Evropě.

V současné době vytváří 35 zemí¹ 39 NRK². Irsko³, Francie a Spojené království⁴ používaly NRK před rokem 2005, jejich vytváření v dalších zemích bylo stimulováno Evropským rámcem kvalifikací (EQF) jako prostředkem ke srovnávání kvalifikací mezi jednotlivými zeměmi (viz rámeček 1).

1. Národní rámce kvalifikací (NRK) a Evropský rámec kvalifikací (EQF)

NRK klasifikují kvalifikace podle úrovní založených na výsledcích vzdělávání. Úrovně NRK odrážejí to, co by měl držitel certifikátu nebo diplomu znát, čemu by měl rozumět a co by měl být schopen dělat.

EQF vytváří společný referenční rámec, který slouží jako překládací zařízení mezi různými systémy kvalifikací a jejich úrovněmi. EQF se zaměřuje na všechny úrovně a druhy kvalifikací (všeobecného, odborného a vysokoškolského vzdělávání). EQF podporuje celoživotní vzdělávání a mobilitu. Byl přijat v roce 2008.

Ve většině zemí byly kvalifikace obvykle řazeny, implicitně nebo explicitně, podle *vstupů do vzdělávání*, podle druhů vzdělávacích institucí a délky vzdělávání. NRK mění tento přístup zavedením *výsledků vzdělávání* jako hlavního principu pro rozhodnutí o úrovni kvalifikace.

Navázáním NRK na EQF budou žáci⁵ a zaměstnavatelé schopni srovnávat úrovně kvalifikací udílených v jednotlivých zemích. Větší transparentnost ve významu kvalifikací usnadní lidem a zaměstnavatelům jejich využívání v zaměstnání i v dalším vzdělávání.

Dosavadní vývoj

Téměř všechny země se rozhodly vytvářet NRK jako prostředek spojení s EQF. Všeobecná shoda na významu a hodnotě Evropského referenčního rámce pro kvalifikace podpořila postup vytváření NRK v Evropě:

- **Návrh a vytváření** – odůvodnění NRK, jeho politické úkoly a uspořádání, zapojení klíčových zainteresovaných stran do procesu.
- **Formální přijetí** – např. zákon, nařízení, administrativní rozhodnutí nebo dohoda, ale formální přijetí je důležité. Nejasný mandát NRK vedl v několika zemích ke zpoždění v jeho zavádění a přiřazování k EQF.

- **Počáteční fungování** – NRK začíná být aplikován a vzdělávací instituce by měly být v souladu s jeho strukturami a metodami. Potenciální koncoví uživatelé jsou informováni o účelu a výhodách NRK.

- **Plně fungování** – NRK tvoří důležitou a integrální součást národního systému vzdělávání. Je využíván veřejnou správou a soukromým sektorem a mají z něj prospěch koncoví uživatelé (jednotlivci a zaměstnavatelé).

2. Různé etapy zavádění NRK v evropských zemích

- 29 zemí vytváří nebo navrhlo komplexní NRK – obsahující všechny druhy a úrovně kvalifikací.
- Ostatní země mají částečné NRK, které pokrývají omezený rozsah druhů a úrovní kvalifikací nebo se skládají z různých rámců pro různé části systému vzdělávání.
- 26 zemí navrhlo nebo se rozhodlo pro 8úrovňový rámec. Ostatní země mají NRK s 5, 7, 9, 10 a 12 úrovněmi.
- Všechny země používají pro definování deskriptorů úrovní NRK metodu založenou na výsledcích vzdělávání.
- 21 NRK bylo formálně přijato.
- Čtyři země mají plně zavedené NRK.
- Sedm zemí vstupuje do etapy počátečního fungování.

ČR, Itálie, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Lichtenštejnsko a Srbsko se ještě nerozhodly o rozsahu a uspořádání svých rámců. Jiné země, např. Německo a Rakousko, mají sice o rozsahu a uspořádání svých NRK rozhodnuto, kvalifikace však do nich vkládají postupně. Finsko a Švédsko své NRK brzy formálně přijmou. V sedmi zemích (Belgie – Vlámko, Dánsko, Estonsko, Litva, Lucembursko, Nizozemsko a Portugalsko) jsou NRK v etapě počátečního fungování.

Plně fungují jen NRK vytvořené před rokem 2005 v Irsku, Francii a Spojeném království (Anglie/Severní Irsko, Skotsko a Wales) a NRK na Maltě. Ve Francii a Anglii/Severním Irsku mají regulační úlohu, protože rozhodují o přijetí kvalifikací do rámce.

Vytváření NRK má dynamický charakter, rámce však nebudou nikdy zcela hotové. Vyžadují neustálé doplňování, přizpůsobování, obnovu a zlepšování.

V polovině roku 2012 navázalo formálně své NRK k EQF 15 zemí (Rakousko, Vlámské společenství Belgie, Chorvatsko, ČR, Dánsko, Estonsko, Francie, Irsko, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Portugalsko a Spojené království). Zbývající země by tak měly učinit do roku 2013.

Evropská konvergence a národní diversita

NRK vytvářené po roce 2005 odrážejí principy a pojetí zavedené EQF, a sdílejí některé důležité rysy, například:

- jsou navrhovány jako komplexní rámce pro celoživotní vzdělávání a zahrnují všechny úrovně a druhy kvalifikací;
- navrhují nebo mají osm úrovní. Výjimku mezi rámci založenými po roce 2005 tvoří Norsko a Island, jejichž NRK mají 7 úrovní a Slovinsko s 10 úrovněmi;
- přijetí deskriptorů založených na výsledcích vzdělávání odráží tři stupně EQF, které rozlišují znalosti, dovednosti a kompetence.

Konvergence mezi NRK vytvořenými po roce 2005 kontrastuje s rozdíly ve starších rámcích. Například ve Spojeném království jsou dva NRK (Skotsko a Wales) komplexní, třetí (Anglie/Severní Irsko) pokrývá hlavně odborné a profesní kvalifikace podobně jako NRK ve Francii. Starší rámce mají také různé počty úrovní: Francie 5, Anglie/Severní Irsko 9, Skotsko 12, Irsko 10. Rozdíly jsou i v používání výsledků vzdělávání a odlišný je také obsah a profil starších rámců.

Všechny země zdůrazňují, že NRK mohou kromě podporování evropské a mezinárodní srovnatelnosti kvalifikací zlepšovat koordinaci mezi různými součástmi systému vzdělávání a zvyšovat transparentnost národních kvalifikací. Role NRK jako komunikačních rámců je považována za hodnotu přidanou k existujícím systémům kvalifikací, aniž by se musely měnit.

Některé země, např. Chorvatsko, Island, Polsko a Rumunsko, propagují své NRK jako reformující rámce, které zlepšují koherenci, relevanci a kvalitu systémů celoživotního vzdělávání. Vytváření NRK fungujícího jako referenční bod založený na výsledcích vzdělávání, může spustit další reformy, např. nové vzdělávací dráhy, programy, kvalifikační standardy nebo postupy validace výsledků neformálního vzdělávání. Německo považuje zavádění validace výsledků neformálního a informálního vzdělávání za integrální součást vytváření svého NRK, který může změnit fungování existujícího systému národních kvalifikací.

NRK odrážejí národní, politický a kulturní kontext. Existují například tři hlavní modely fungování komplexního NRK zahrnujícího všechny druhy kvalifikací.

V prvním modelu mají NRK komplexní a koherentní deskriptory úrovní zahrnující všechny úrovně vzdělávání. Deskriptory se vztahují k úrovním a k výsledkům vzdělávání, a proto jsou podobnosti a rozdíly např. mezi kvalifikacemi odborného vzdělávání a přípravy (OVP) a vysokoškolského vzdělávání lépe viditelné. Tuto metodu používají NRK v Německu, Belgii (Vlámské společenství), Skotsku, Irsku, Estonsku, Slovinsku a v Litvě. V druhém modelu, který používá

např. Dánsko a Bulharsko, NRK rozlišuje mezi úrovněmi 1–5 a 6–8 a omezuje vyšší úrovně na kvalifikace udílené vysokými školami (v rámci Boloňského procesu⁶). Ve třetím modelu, např. v Rakousku, rozděluje NRK úrovně 6–8 do dvou paralelních proudů. V jednom proudu jsou kvalifikace udílené vysokými školami (Boloňský proces) a ve druhém technické nebo profesní kvalifikace udílené mimo vysoké školy.

Tyto tři modely řeší různým způsobem přechody mezi jednotlivými částmi vzdělávacího systému, zvláště mezi odbornými a všeobecnými kvalifikacemi. Důležitým úkolem celoživotního vzdělávání je usnadňovat lidem přecházení z jednoho druhu nebo stupně vzdělávání do jiného, např. ze školního odborného vzdělávání do učnovství nebo ze střední školy na vysokou, a přitom brát v úvahu výsledky předchozího vzdělávání. Není jisté, do jaké míry budou NRK s úrovněmi založenými na výsledcích vzdělávání ovlivňovat vztahy mezi různými částmi národních systémů vzdělávání. Většina zemí má pro každou část systému odlišná pravidla pro vytváření a udělování kvalifikací.

Mohou NRK opravdu něčeho dosáhnout?

V literatuře z výzkumu jsou vyjadřovány obavy, že místo toho, aby NRK přidávaly systémům vzdělávání váhu, spíše odvádějí pozornost a prostředky. Tato kritika někdy vychází z dřívějších pokusů o zavedení rámců založených na výsledcích vzdělávání. Opírá se hlavně o zkušenosti s NRK z evropských a mimoevropských zemí před rokem 2005, jmenovitě na Novém Zélandu, v Jižní Africe a ve Spojeném království (Anglie/Severní Irsko).

Nová generace NRK inspirovaná EQF umožňuje přehodnotit jejich vliv. Vývoj NRK je dosud v raném stadiu, v několika oblastech však lze pozorovat jejich vliv, zejména na institucionální struktury, používání výsledků vzdělávání a rozvíjení celoživotního vzdělávání.

Přijímání a realizace NRK v Evropě ovlivňuje struktury institucí a koordinaci mezi nimi. Evropské NRK jsou podporovány národními koordinačními místy EQF v každé zemi, která odpovídají za komunikaci, poskytování a šíření informací a zejména za spojení mezi národní a evropskou úrovní. V některých zemích odpovídají také za registry NRK a podporují koordinaci národních zainteresovaných stran při realizaci NRK.

NRK začínají do určité míry ovlivňovat instituce udílející kvalifikace. Irsko, Malta a Rumunsko sloučily organizace odpovědné za různé části systémů vzdělávání do jednoho celonárodního úřadu tak, aby zlepšily koordinaci. Portugalsko ustavilo národní agenturu k posílení spolupráce mezi ministerstvem školství a práce. Předložený chorvatský zákon o NRK navrhuje ustavení národ-

ního strategického orgánu pro realizaci, monitorování a evaluaci NRK. Budoucí vliv NRK závisí na tom, zda bude tento institucionální vývoj pokračovat.

NRK a EQF podporují využívání výsledků vzdělávání k definování a popisování kvalifikací a k jejich přidělování na příslušné úrovni v národním a evropském rámci. V několika zemích, např. v Chorvatsku a v Polsku, pomáhá vytváření NRK identifikovat oblasti, v nichž nejsou výsledky učení aplikovány vůbec, nebo jsou aplikovány nekonzistentně. V Norsku ukazuje práce na NRK, že postsekundární odborné kvalifikace udílené odbornou školou (*Fagskole*) byly jen částečně založeny na výsledcích učení. To bylo napraveno.

Intenzivní debata v Německu o ekvivalenci kvalifikace všeobecného středního vzdělání (*Abitur*) a odborné kvalifikace (*Facharbeiter*) a o vztahu mezi odborným a všeobecným vzděláváním ukazuje, jak používání výsledků vzdělávání zpochybňuje implicitně stanovené hierarchie.

Metoda výsledků vzdělávání je v Evropě všeobecně přijímána, avšak její interpretace a aplikace je těžkým úkolem. Návrhy deskriptorů na národní úrovni ukazují, jak rozdílně země chápou výsledky vzdělávání.

Jedna skupina zemí, např. Estonsko, Kypr, Rakousko a Portugalsko, považuje deskriptory úrovně EQF za výchozí bod a dále je rozvíjí jako vodítka pro národní postupy. Druhá skupina, např. Bulharsko, Dánsko, Finsko, Norsko, Polsko, změnila třetí sloupec *kompetence* tak, aby efektivněji zachytila důležité sociální, personální a transverzální kompetence. Třetí skupina (Belgie, Německo, Francie, Litva, Nizozemsko a Slovinsko) používá *kompetenci* jako generický termín odrážející národní tradice a hodnoty. To zdůrazňuje holistickou a integrující povahu kompetence jako schopnosti člověka aplikovat znalosti, dovednosti a další personální, sociální a metodologické kompetence při práci a studiu.

Zřejmým úkolem EQF – a nejobsáhlejších NRK – je podporovat celoživotní vzdělávání. Používání NRK k propagaci celoživotního vzdělávání má tři aspekty.

Zprvým ustavení komplexního NRK založeného na výsledcích vzdělávání může samo o sobě propagovat vzdělávací dráhy. Zadruhé silnější spojení mezi NRK a systémy validace umožňuje lidem, aby si nechali ohodnotit a uznat výsledky svého předchozího (formálního, neformálního a informálního) vzdělávání podle kvalifikací v NRK. Zatřetí některé země (Dánsko, Finsko, Nizozemsko, Norsko a Švédsko) pracují na kritériích a postupech pro včleňování certifikátů a kvalifikací udílených mimo počáteční (veřejné) vzdělávání většinou v dalším vzdělávání poskytovaném trhem práce nebo dobrovolnickým sektorem. Záleží na kvalitě, protože je důležité zajistit, aby rozdílná opatření splňovala minimální kritéria a mohla být kombinována s tradičním

počátečním vzděláváním. V některých zemích tento vývoj rychle pokračuje a mění NRK na mapy poskytující přehled o vzdělávacích příležitostech a certifikátech.

Budoucí úkoly

Pokrok dosažený v posledních letech poskytuje základ pro realizaci potenciálů NRK, musí však být viditelný i mimo okruh politických činitelů a odborníků, kteří je vytvářejí. Pro úspěch NRK jsou klíčové tyto kroky:

- Úrovně založené na výsledcích vzdělávání musí být pro lidi viditelné. Uvádění úrovně EQF a NRK v certifikátech a kvalifikacích je velmi důležité.
- NRK se postupně stávají nástrojem národního strukturování a plánování. To vyžaduje vytváření databází a poradenských materiálů odrážejících strukturu NRK. To už mají NRK ustavené před rokem 2005, novější ještě ne.
- NRK se musí více zabývat trhem práce a být na něm viditelné (pomáhat při vytváření kariérních cest, certifikovat způsobilosti získané na pracovišti, vést a ukazovat spojení s odvětvovými rámci).

I když NRK používají výsledky vzdělávání, existuje i praxe, v níž se k uznávání kvalifikací používají učební vstupy. Síť akademických uznávacích středisek: *Evropská síť národních informačních středisek pro uznávání akademického vzdělání a mobilitu ve vysokém školství* (ENIC) a *Národní informační střediska pro uznávání diplomů* (NARIC)⁷ poskytují rady žákům a institucím o přístupu k vysokoškolskému vzdělávání a postupu v něm. Směrnice EU (2005/36)⁸, která se zaměřuje na vztahy mezi profesními kvalifikacemi a povoláními na trhu práce je také založena na učebních vstupech. Spojení mezi NRK a dalšími přístupy musí být vyjasněno a posíleno.

To ukazuje potřebu systematického monitorování a evaluace zavádění NRK jak kvalitativního, tak kvantitativního. Jen několik zemí má výchozí data nebo sleduje umístění držitelů kvalifikací.

Bude-li se s NRK zacházet jako s izolovanou iniciativou, která je mimo běžnou politiku a praxi, pak nemůže uspět. Největším nebezpečím je, že země *zapomenou* na své NRK, jakmile je přiřadí k EQF. To by vážně poškodilo EQF jako důvěryhodný evropský referenční rámec.

Zkrácený překlad z angličtiny s přihlédnutím k francouzské a německé verzi.

AK

¹ 27 členských států EU, plus Chorvatsko, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Island, Lichtenštejnsko, Černá Hora, Norsko, Srbsko a Turecko.

² Spojené království má samostatné rámce pro Anglii/Severní Irsko, Wales a Skotsko. Belgie vytváří samostatné rámce pro Vlámsko, Francouzské společenství a Německojazyčné společenství.

³ Národní rámec kvalifikací v Irsku. *Zpravodaj*, 2005, č. 7/8, s. 6-8.

⁴ K čemu slouží národní rámce kvalifikací. Zpravodaj, 2005, č. 12, s. 9-12.

⁵ Termín „žák“ v textu označuje člověka, který se vzdělává, bez ohledu na věk, druh a stupeň vzdělávání.

⁶ http://ec.europa.eu/education/higher-education/bologna_en.htm

⁷ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/naric_en.htm

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 6. července (správně 7. září) 2005 o uznávání odborných kvalifikací. Úř. věst. L 255, 30.9.2005, s. 22-142.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:255:0022:0142:cs:PDF>

Pramen:

Cedefop.

Qualifications frameworks in Europe: an instrument for transparency and change. Briefing note, October 2012. 4 p.

Les cadres de certifications en Europe: un instrument de transparence et de changement. Note d'information.

Die Qualifikationsrahmen in Europa sind ein Instrument zur Förderung von Transparenz und Wandel. Kurzbericht.

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/20509.aspx>

Systemy přípravy učňů v Evropě

Téměř ve všech evropských zemích existuje nějaká forma přípravy k povolání, při které žáci, učni nebo studenti nabývají znalosti, dovednosti a kompetence zčásti nebo výhradně praktickou činností na pracovišti, popř. ve cvičných dílnách. Rozdíly mezi jednotlivými zeměmi se projevují v terminologii, v postavení učně ve škole a na pracovišti a v organizačním uspořádání. Vyplývají většinou z tradice.

Tak zvaný duální systém přípravy učňů se používá v Německu, Rakousku, Švýcarsku a některých dalších zemích. Adjektivum duální (*dual*) se vztahuje ke skutečnosti, že učni mají dvojí status – ve škole (*Berufsschule*) jsou žáky, v podniku jsou zaměstnanci. (Tím se liší od systému přípravy učňů v ČR, kde mají mladí lidé na obou místech status žáka.) Příprava na povolání v duálním systému v Německu a v Rakousku je řízena učebními řády (*Ausbildungsordnung*). To jsou základní dokumenty, které vymezují všechny náležitosti oborů přípravy. Mají povahu právní normy a jsou proto závazné pro tu část profesní přípravy, která se realizuje v podnicích. Platí na spolkové úrovni, takže není možné, aby zaměstnavatelé přizpůsobovali přípravu učňů na pracovišti užším potřebám podniku. Učební řád se stanovuje pro každé nové povolání (*Beruf*).

V duálním systému se připravuje i pro některá povolání, která u nás vykonávají absolventi střední školy, například zdravotní sestra nebo povolání v administrativě. Do těchto oborů většinou vstupují učni až po absolvování gymnázia, protože v duálním systému je všeobecné vzdělávání minimální. To někdy vede k obdivu zkradeným představám o tom, že v Německu má velký podíl učňů maturitu.

K podobným nedorozuměním někdy dochází při diskusích o školství ve Švédsku. Tam se střední škola sice nazývá gymnázium (*gymnasieskola*), odborné programy, které lze absolvovat školní formou nebo formou učňovství, však početně převažují nad všeobecně vzdělávacími. Od podzimu roku 2011 se počet programů zvýšil ze 17 na 18. Nová struktura tříletých středních škol obsahuje 6 programů připravujících žáky ke studiu na vysoké škole a 12 odborných programů

učňovství a středního odborné vzdělávání. Úspěšní absolventi všech druhů programů, kteří získají diplom o ukončení střední školy, mohou pokračovat ve studiu na vysoké škole.

Při popisování toho, jaký druh přípravy používají v jednotlivých evropských zemích, dochází často k terminologickým zmatkům. Ve francouzštině se příprava učňů na pracovišti a v podniku nazývá alternační profesní příprava (*formation en alternance*). Při překladu do angličtiny je však někdy použito termínu *dual system*. Ve Francii lze prostřednictvím alternační přípravy vystudovat i vysokou školu. Kromě toho se ve Francii používá i termín *apprentissage* – učňovství.

V Maďarsku se termín alternační příprava používá v případě, že smlouvu s učebním podnikem podepisuje škola. V učňovství podepisují smlouvu s podnikem jednotliví učni. (Je možné, že v druhém případě jde vlastně o duální systém.)

V Rakousku termín *alternativní* profesní příprava označuje nástroj, s jehož pomocí vláda zajišťuje kurzy profesní přípravy pro mladé lidi, kteří po absolvování povinné školní docházky nenašli učební místo v duálním systému. Děje se tak na základě zákona o zajišťování profesní přípravy mládeže (*Jugendausbildungssicherungsgesetz* – JASG).

Ve Velké Británii (Anglie, Severní Irsko a Wales) je učňovství zařazeno pod dalším vzděláváním (*further education*). Skotsko má od konce 90. let vlastní ministerstvo školství a úspěšně rozvíjí moderní učňovství (*Modern Apprenticeship*). **AK**

Pramen: Cedefop/Refernet. Country reports.

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/Information-services/vet-in-europe-country-reports.aspx>

Učňovství a nezaměstnanost mládeže

Článek *Rozvíjet učňovství?* v říjnovém čísle Zpravodaje vycházel z francouzského časopisu *Bref du Céreq* (podtitul *Ouvertures*). Tento článek s podobným námětem čerpá z novějšího čísla časopisu a jeho podtitulem je *Opinion* (mínění).

Rozvoj učňovství není automatickým lékem na nezaměstnanost mládeže. Mezinárodní přístup ukazuje, že zakotvení této vzdělávací cesty v zemi nutně neznamená nízkou míru nezaměstnanosti mládeže. Navíc jsou národní modely zřídka přenositelné.

Návrh Céreq

Reformovat institucionální rámec učňovství uplatněním kompetencí sdílených různými úrovněmi veřejných činností, sladováním procedur mezi jednotlivými aktéry i finančními toky.

Po prvním ropném šoku v 70. letech objevily veřejné úřady v kontinentální Evropě výhody učňovství. V té době sejevilo jako řešení dvojího problému – nezaměstnanosti nekvalifikované mládeže a potíží podniků s hledáním kvalifikovaných pracovníků.

Tato *duální* profesní příprava dominující v té době v Německu, v Rakousku a ve Švýcarsku nesporně dokazovala svou účinnost, pokud šlo o profesní začleňování. Duální systém se stal vzorem na mezinárodní scéně. Ještě dnes se mnoho zemí včetně Francie inspiruje německým příkladem. Přesto je na makroekonomické úrovni nemožné prokázat přímé spojení mezi rozvíjením učňovství a snížením míry nezaměstnanosti mládeže.

Německá zkušenost však může být zdrojem inspirace pro politiku učňovství.

Je německý model přenositelný?

Jednou z hlavních charakteristik duálního systému je, že je to obvyklý způsob přípravy pro většinu povolání v sektoru služeb na různých úrovních kvalifikace. V průběhu 80. let absolvovaly tuto cestu dvě třetiny mladých Němců. Tento podíl se později ztelně snížil, ale začátkem 21. století dosáhl tří pětiny věkové skupiny. Přesto je podíl mladých Němců, kteří procházejí tímto druhem učňovství, velmi vysoký ve srovnání s jinými evropskými zeměmi, např. s Francií.

Dalším význačným rysem německého duálního systému je ústřední role podniků. Ty zajišťují největší část profesního vzdělávání, přebírají finanční náklady praktické přípravy výměnou za produktivní přínos učňů. V předchozím období se účastnily konzultací o regulaci počtu nových příchozích, určovaly počet učňů, které každoročně přijmou.

Základy tohoto systému spočívají na silné institucionalizaci a společenském uznání, díky zapojení sociál-

ních partnerů a ovzduší konsensu. Z toho vyplývá, že získané kvalifikace jsou na trhu práce dobře viditelné. Hodnota profilu kvalifikovaného dělníka v německé společnosti se zvyšuje.

Model, který zapustil kořeny ve specifickém ekonomickém a institucionálním prostředí, může být obtížně přenositelný do jiného kontextu, např. ve Francii. Je třeba mít se na pozoru před příliš rychlými interpretacemi spojení mezi učňovstvím a profesním začleňováním, které nepřipouštějí úvahy o jiných cestách ke snižování nezaměstnanosti mládeže.

Konec jednoho mýtu

Omezení německého modelu profesní přípravy jsou reálná. Od poloviny 90. let se duální systém zadržává. To má několik důvodů.

Důsledky demografického poklesu spolu s faktem, že stále významnější počet mladých Němců míří ke všeobecnému a univerzitnímu studiu, způsobuje újmu učňovství. Pokles počtu učňů je doprovázen pozdějším a odkládaným vstupem do učňovství. Tato tendence prodlužuje trvání počáteční profesní přípravy a zvyšuje celkové náklady společnosti.

V důsledku sníženého počtu učňů německé podniky těžko obsazují svá učební místa. Kromě toho, vzhledem ke stoupajícím finančním nákladům duální profesní přípravy se podniky ptají na vhodnost takové investice a uvažují o možnosti přijímat při nižších nákladech mladé lidi vycházející z vyšší úrovně vzdělávacího systému. Tyto úvahy však nezpochybnují přitažlivost duálního systému pro podniky a pro mladé lidi, ani jeho účinnost pro uznávání kvalifikací.

Podobně jako v Německu jsou známky dýchavičnosti viditelné i ve skandinávských zemích, v nichž dominuje duální systém, příčiny jsou však jiné. Například Dánsko má od konce 90. let problémy spíše s tím, že mladí lidé mají stále větší potíže s uzavíráním smluv o učňovství, protože podniky nabízejí málo možností. Dánské školy pak často zajišťují praktickou část odborného vzdělávání, a nadále plně přebírají první ročník odborného vzdělávání považovaný za zkušební, orientační či doučovací fázi.

Koncem 90. let byl hlavní starostí německého duálního systému nedostatek učebních míst, dnes je to neustálý pokles uchazečů o učňovství. Německý úspěch se tedy nemůže posuzovat podle míry profesního za-

čleňování – musí být pojímán se zřetelem na další proměny pracovního života v posledních letech.

Je učňovství opravdu účinné při snižování nezaměstnanosti mládeže?

Při srovnávání výkonů vzdělávacích systémů a trhu práce přetrvává jedna otázka. Je učňovství po německu řešením pro odstranění nezaměstnanosti mládeže? Tady opět mezinárodní srovnávání ukazují školské systémy, které odporují některým tvrzením.

Alternativní vzdělávání v anglosaských zemích je poněkud roztržštěné přesto, že se jeho rozvojem zabývá několik iniciativ, např. ve Spojeném království je to přestavba systému kvalifikací (NVQ a GNVQ) a v USA vytvoření *Community Colleges*¹ na postsekundární úrovni. Avšak výsledky této politiky jsou velmi skromné. To se vysvětluje zejména silnou decentralizací vzdělávacího systému, nedostatkem kolektivního působení na straně zaměstnavatelů a relativním nedostatkem odborových organizací o rozvoj počáteční profesní přípravy.

V Japonsku alternativní profesní příprava neexistuje. To znamená, že mladí lidé nabývají kvalifikaci až po přijetí do práce skrz činnosti, které vykonávají. Tyto činnosti jsou nejčastěji hodnoceny pomocí testů, prováděných soukromými agenturami v průběhu aktivního života zkoušených.

I když Japonsko nemá učňovství a alternativní profesní přípravu a míra školního vzdělávání je stejná jako v Německu, míra nezaměstnanosti mládeže je v Japonsku nižší. Situace v Japonsku, ve Velké Británii a v menší míře v USA ilustruje skutečnost, že alternativní profesní příprava ani zdaleka není synonymem lepšího profesního začleňování.

Austrálie a učňovství

Australský systém učňovství se odlišuje od systému ostatních anglosaských zemí. Učňovství je silně podporováno orgány veřejné moci, profesními a odborovými organizacemi. Mzdy učňů jsou stanovovány na základě kolektivní smlouvy. Podle tradice, pocházející z 19. století, je učňovství důležitou cestou k získání kompetencí pro manuální pracovníky v kontextu slabé imigrace a značně rostoucí potřeby kvalifikací, zejména v malých a středních podnicích (MSP). Ještě začátkem 90. let si tuto cestu volila čtvrtina mladých lidí ve věku 15–19 let. Po roce 2000 však v důsledku negativních účinků hospodářské krize došlo v Austrálii k poklesu učňovství. V současné době vyvolala recese hrozbu masivního zvýšení nezaměstnanosti mládeže, která se nicméně v roce 2009 ustálila na poměrně nízké úrovni

Míra nezaměstnanosti mládeže a učňovství (procenta z aktivní populace ve věku 15–24 let)

Země	Míra nezaměstnanosti (%)			Délka ¹	Učňov. ²
	1984	2004	2009		
Německo	10,9	12,6	11,0	14 let	silné
Japonsko	4,8	9,5	9,1	14 let	žádné
USA	13,9	11,8	17,6	11 let	slabé
Velká Br.	19,1	10,9	18,9	13 let	slabé

¹ Délka školního vzdělávání, které absolvuje 90 % populace;

² Charakteristika systému učňovství.

Kvůli období recese jsou země OECD, které se dokázaly vyhnout zhoršení nezaměstnanosti mládeže, vzácné. Většinou se liší jen v jejím rozsahu. A ty, které si vedou lépe, nejsou vždy ty, které mají silný systém učňovství. V roce 2009 činila míra nezaměstnanosti mládeže (15–24 let) 17,6 % v USA, 9,1 % v Japonsku, proti 11 % v Německu, 22,8 % ve Francii, 25,4 % v Itálii nebo 37,9 % ve Španělsku – tyto tři poslední země věnují značné úsilí rozvíjení alternativního vzdělávání.

Německý model může být zdrojem inspirace pro vývoj francouzského systému, ne však napodobivostí, která nikdy nevede k dobrým výsledkům. Alternace je bezpochyby prvek, který zlepšuje individuální začleňování mladých lidí, a poskytuje přístup k uznávané kvalifikaci. Na druhé straně vzdělávací systém, hospodářský růst a konjunktura, podnikové strategie pro přijímání nebo fungování trhu práce jsou více než kdy jindy hlavními faktory ovlivňujícími globální začleňování mladých lidí do zaměstnání. **AK**

¹ *Community colleges v USA jsou veřejné dvouleté prakticky zaměřené vysoké školy.* <http://www.aacc.nche.edu>

Pramen: Romani, Claudine. Pour une approche circonstanciée de l'apprentissage. Bref du Céreq, 2012, no 299-1, p. 1-4.
<http://www.cereq.fr/index.php/publications/Bref/Pour-une-approche-circonstanciee-de-l-apprentissage>

ve srovnání s těmi, které jsou ve stejné době zaznamenány v kontinentální Evropě.

Toto období relativní krize zaměstnanosti vedlo australské úřady ke změně dosavadní vzdělávací politiky. Podle doporučení OECD se prioritním úkolem stalo pokračování mladých lidí nad 16 let ve vzdělávání. Usiluje se o zvýšení průměrné úrovně vzdělání mladé australské populace a o vyrovnání trvalého schodku v kvalifikacích vydávaných ve vysokoškolském vzdělávání. Rozvoj dalšího vzdělávání tak způsobuje vysychání potenciálního přílivu mladých lidí do učňovství, které se dnes udržuje bez většího dynamismu. **AK**

Pramen: Romani, Claudine. Pour une approche circonstanciée de l'apprentissage. Bref du Céreq, 2012, no 299-1, p. 3.

Německý rámec kvalifikací a zákon o uznávání

V debatě o Německém rámci kvalifikací (DQR) na podzim 2011 se vše točilo kolem relativní hodnoty maturity (Abitur) ve struktuře německého systému kvalifikací. Přitom se ztratilo ze zřetele, že DQR má svůj původ v Evropském rámci kvalifikací (EQF) a že jeho úloha není pouze národní. Německo se zapojilo do evropského procesu, který má zlepšit srozumitelnost a srovnatelnost kvalifikací z různých zemí a podporovat mobilitu občanů. Zároveň s diskusí o DQR se chystal zákon o zjišťování a uznávání profesních kvalifikací získaných v zahraničí (BQFG)¹. Oba procesy probíhaly nezávisle na sobě. Článek objasňuje jejich vzájemné souvislosti.

Uznávání – ekvivalence

U profesních kvalifikací získaných v zahraničí lze rozlišovat mezi *striktním* a *měkkým* uznáváním. *Striktním* uznáváním se míní stejné právní postavení, na rozdíl od *měkké* dohody o principiální ekvivalenci kvalifikací.

Právní uznávání se uplatňuje např. u regulovaných profesí, jejichž vykonávání je vázáno na prokázání specifických kvalifikací.

Evropský rámec kvalifikací je nástrojem pro zjišťování ekvivalence kvalifikací i u neregulovaných povolání. Koncepce rámce kvalifikací však v BQFG u neregulovaných profesí nehraje žádnou roli, mechanismus směrnice EU pro uznávání byl však přenesen i na ně.

Historie uznávání a ekvivalence v evropském kontextu

Evropské společenství se ve svých začátcích pokoušelo harmonizovat vzdělávání v centrálních oblastech. Národní systémy si však chtěly udržet svoji kurikulární svrchovanost, a tak se přešlo k vydání nařízení týkajících se uznávání pro jednotlivé profese. Ta vyústila v integrovanou směrnici z roku 2005. Pro závěrečné zkoušky v učebních oborech, které tím nebyly pokryty, zvláště ty na úrovni odborných pracovníků a odborných zaměstnanců, byl *Rozhodnutím Rady ze dne 16. července 1985 o srovnatelnosti kvalifikací získaných odborným vzděláváním mezi členskými státy Evropského společenství* vytvořen informační systém o pěti úrovních, v němž byly provázány předpoklady týkající se vzdělání a zaměstnání. Takto stanovené *ekvivalence* kvalifikací byly z německé strany ignorovány. Řízení týkající se ekvivalence bylo v roce 1992 zastaveno.

Otázka uznávání v oblasti neregulovaných povolání se tím zdála vyřešena. Komise však tento cíl sledovala dále pod úrovní závěrečných zkoušek, a to změnou paradigmat z kvalifikací na kompetence a nakonec na výsledky vzdělávání. Výsledky vzdělávání a jejich úrovně jsou konstrukčními principy Evropského i všech národních rámců kvalifikací. Výsledky vzdělávání jsou popsány bez ohledu na to, jak jich bylo dosaženo. Navíc mohou být započítávány, popř. uznávány pokaždé v jiném kontextu. To platí pro výsledky vzdělávání

zahrnuté do kvalifikací nebo tvořící části kvalifikací (přenos kreditů) i pro výsledky neformálního a informálního vzdělávání.

Uznávání a ekvivalence kvalifikací patří k sobě, avšak reprezentují různé principy. Princip uznávání vychází z věcně tematické přeložitelnosti, princip ekvivalence a transparentnosti vychází z vyjednávání.

Uznávání je náročné; směrnice o uznávání odborných kvalifikací (2005) má v Úředním věstníku 121 stran, prováděcí směrnice (2012) 71 stran. Doporučení EQF jen sedm stran. EQF se řídí principem ekvivalence, který poskytuje prostor pro zahrnutí veškerých kvalifikací, ovšem na velmi abstraktní úrovni.

Směrnice pro uznávání EQF – DQR – BQFG

Rámce kvalifikací samy o sobě neobsahují žádný mechanismus pro uznávání, mohou však poskytovat základní informace pro individuálně právní započítávání.

Začátkem roku 2005 přišel Ústřední svaz německých řemesel (*Zentralverband des Deutschen Handwerks – ZDH*) s návrhem národního rámce kvalifikací. Oddělení odborného vzdělávání ZDH považovalo orientaci rámce kvalifikací na kompetence vhodnou k mezinárodnímu předvedení hodnoty německých kvalifikací. Zároveň tím vystoupilo proti projednávané směrnici o uznávání, v jejíž pětistupňové klasifikaci orientované na vzdělání byl německý řemeslnický mistr zařazen na stejnou úroveň (2) jako jeho tovaryš.

Tvorba rámců kvalifikací a směrnice o uznávání probíhaly na evropské úrovni v různých orgánech nezávisle na sobě. Směrnice byla schválena v roce 2005, kdy EQF byl ještě v začátcích. Proto EQF odkazuje na Doporučení Evropského parlamentu a Rady z roku 2008²: *Rozvoj a uznávání znalostí, dovedností a kompetencí občanů je rozhodující pro osobní rozvoj, konkurenceschopnost, zaměstnanost a sociální soudržnost ve Společenství. Takový rozvoj a uznávání znalostí by měly usnadňovat mezinárodní mobilitu pracovníků a studujících* (s. 1) a *Cílem tohoto doporučení je vytvořit společný referenční rámec, který by měl sloužit jako pomůcka ke srovnávání různých systémů kvalifikací a jejich úrovní* (s. 2). Ovšem:

Tímto doporučením není dotčena směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací, která přiznává práva a ukládá povinnosti jak příslušnému vnitrostátnímu orgánu, tak migrující osobě. Odkazem na úroveň evropského rámce kvalifikací by neměl být dotčen přístup na trh práce v případech, kdy byla profesní kvalifikace uznána v souladu se směrnicí 2005/36/ES. (s. 2).

V návrhu na změnu směrnice o uznávání³ (Evropský parlament a Rada 2011) se nyní zohledňuje schválený EQF. To znamená, že pět úrovní směrnice o uznávání by nemělo mít žádný vliv na *pravomoc členských států v této oblasti, a to včetně vnitrostátní politiky provádění evropského rámce kvalifikací. ... Úrovně vytvořené pro fungování obecného systému by neměly být v zásadě nadále používány jako kritérium pro vyloučení občanů Unie z působnosti směrnice 2005/36/ES, jestliže by to bylo v rozporu se zásadou celoživotního učení. (s. 15).*

BQFG obsahuje mnoho souvislostí s evropskou směrnicí o uznávání. V principu se zevšeobecňují evropské postupy v národním kontextu, tzn., že se zkouší a eventuálně potvrzuje funkční, formální a věcná ekvivalence mezi zahraniční a německou kvalifikací. BQFG však neobsahuje žádné odkazy na DQR nebo EQF.

V úvodu DQR se přitom píše, že se jedná o *národní převedení EQF, DQR přispívá k přiměřenému hodnocení a srovnatelnosti německých kvalifikací v Evropě*, a tak podporuje *mobilitu učících se a zaměstnanců*. Zároveň se zdůrazňuje, že DQR nenahrazuje (!) *stávající systém přístupových oprávnění*. Na důsledek *přiměřeného hodnocení* se nebere zřetel. To se týká systému vzdělávání i zaměstnávání.

Národní rámce kvalifikací ve světě a uznávání kvalifikací

V současné době má, vytváří nebo hodlá vytvořit národní rámec kvalifikací přibližně 120 zemí.

Mnohé země, které již národní rámec kvalifikací vytvořily, poskytují jasné výpovědi týkající se využívání národního rámce a EQF pro uznávání kvalifikací. V dánské zprávě o přiřazování kvalifikací k úrovním se uvádí, že Dánský rámec kvalifikací usnadňuje vzájemné uznávání dánských a nedánských kvalifikací.

V irské zprávě se uvádí, že Národní rámec kvalifikací (*National Framework of Qualifications – NFQ, Creatóibre Náisiúnta na gCáilíochtaí*)⁴ je hlavním referenčním bodem pro uznávání mezinárodních kvalifikací v Irsku. Úřad pro kvalifikace využívá NFQ při poskytování poradenství v oblasti uznávání kvalifikací migrantům, vzdělávacím zařízením a zaměstnavatelům.

S vytvářením národních rámců kvalifikací vzniká komunikační spojení mezi zeměmi, a tím se střednědobě zlepšují předpoklady pro uznávání.

Společný jazyk výsledků vzdělávání/kompetencí?

Pro všechny, kteří usilují o uznání kvalifikace nebo kompetence v jiné zemi, znamená koncepce rámce kvalifikací příslib, že se pomocí společného jazyka pro výsledky vzdělávání

tomuto cíli přiblíží. V deskriptorech EQF se pro popis výsledků vzdělávání používá velmi abstraktní jazyk. S iniciativou ESCO (*European Skills/Competences, qualifications and Occupations*)⁵ se nyní Evropská komise snaží být konkrétnější a pomocí podrobné nomenklatury uvést do vzájemného vztahu požadavky (evropského) trhu práce a výsledky vzdělávání (v různých vzdělávacích systémech). Společný jazyk by mohl mezinárodní uznávání kvalifikací a kompetencí podpořit. Dají se však národní kvalifikace pomocí tohoto jazyka skutečně převádět z jednoho národního kontextu do druhého? Může společný jazyk vůbec existovat? Globalizace sice podporuje možnost a nutnost komunikovat o kvalifikování a kvalifikacích, dále však existují potíže v dorozumívání. I při pečlivém překladu zůstávají kulturní kontexty, které nelze překladem dostatečně vystihnout.

EQF, který má prostřednictvím společného jazyka výsledků vzdělávání uvést do vztahu veškeré kvalifikace různých národních systémů podle druhu a úrovně, vyvolává otázky týkající se mezinárodní validity základních kategorií. Již základní termíny *knowledge, skills, competence* mají v různých systémech rozdílnou relevanci a konotace. To platí tím více, použijí-li se u jednotlivých profesí.

Smysluplné využívání rámců kvalifikací zůstává odkázáno na informace ke kontextům, ze kterých kvalifikace pocházejí. V rámci DQR se o tom (dosud) nejednalo. Ale během provádění BQFG z pověření Spolkového ministerstva hospodářství a práce je Ústav německého hospodářství Köln připravuje se zemskými a profesními informacemi (*Länder- und Berufsinformationen*) na informačním portálu pro zahraniční profesní kvalifikace (BQ-Portal)⁶.

Druhy kvalifikací – mosty mezi úrovní a jednotlivou kvalifikací

Potenciál DQR by nebyl využit, kdyby byl zredukován na umístění ukončeného vzdělání na jednu z úrovní. Jsou však i jiné možnosti.

Na základě abstraktních deskriptorů výsledků vzdělávání v EQF lze uvést do vztahu kvalifikace různých zemí přiřazováním k určité úrovni. To sice poskytne základní informaci o relativní hodnotě, ta však zůstane

velmi neurčitá. K poznání ekvivalence bychom se přiblížili, kdyby druhy kvalifikací byly pro dané úrovně definovány a popsány (ve všech zemích).

K tomu došlo například v Irsku. Tam byly během tvorby Národního rámce kvalifikací definovány čtyři kategorie druhů kvalifikací nebo závěrečných zkoušek (*award types*):

- *Major award types*: hlavní závěrečné zkoušky (např. *Leaving Certificate*),
- *Minor award types*: části *major awards*,
- *Supplemental award types*: druhy dodatkových kvalifikací,
- *Special purpose award types*: kvalifikace pro speciální účely.

Každý druh kvalifikace je určován na základě souboru základních rysů:

- Pro koho je druh kvalifikace určen?
- Jaký má význam, co je jeho účelem?
- Kde se normálně získává?
- Jaké jsou obvyklé výsledky vzdělávání (znalosti, dovednosti, kompetence)?
- Jaké další druhy kvalifikací mohou navazovat?

Rastr, s jehož pomocí se v BQ portálu profesní informace shromažďují, obsahuje podobné kategorie. Jde však vždy o jednotlivou profesi, popř. závěrečnou zkoušku či kvalifikaci. Přesto se málokdy najde ekvivalence jednotlivých kvalifikací 1:1. Proto by bylo lepší definovat druhy kvalifikací – jako abstraktní úrovně mezi jednotlivou kvalifikací a úrovní DQR/EQF: Co představuje kvalifikaci odborného pracovníka? Jak se definují části (*Bausteine*) kvalifikací? Jaké druhy doplňkových kvalifikací existují? Tak by se při nesouladu výchozí a cílové kvalifikace mohla (částečně) zjišťovat

srovnatelnost. Pro ty, kdo hledají uznání kvalifikace (a pro jejich poradce), by se srovnávání usnadnilo.

David Raffe (2009) ve své klasifikaci rámců kvalifikací rozlišuje mezi regulativními a umožňujícími rámci. Německo se rozhodlo pro umožňující rámec, který ponechává mnohé otevřené. V BQFG bylo rozhodnuto, že se postup akreditace u regulovaných profesí rozšíří na všechny kvalifikace. DQR bychom však mohli na jedné straně přisoudit větší závažnost a na druhé straně usnadnit postup zjišťování u neregulovaných profesí tím, že se obojí bude dále rozvíjet ve snaze umožnit uznávání. Šlo by to?

Přeložila Jana Šatopletová

¹ Gesetz zur Feststellung und Anerkennung im Ausland erworbener Berufsqualifikationen – BQFG.

² Doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. dubna 2008 o zavedení evropského rámce kvalifikací pro celoživotní učení. Úř. věst. C 111, 6.5.2008, s. 1-7.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:CS:PDF>

³ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací a nařízení [...] o spolupráci prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu. V Bruselu dne 19.12.2011. KOM(2011) 883 v konečném znění

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/policy_developments/modernising/COM2011_883_cs.pdf

⁴ Národní rámec kvalifikací v Irsku. Zpravodaj, 2005, č. 7/8, s. 6-8. <http://www.nuv.cz/uploads/Periodika/ZPRAVODAJ/2005/Zp0508a.pdf>

⁵ Celý název iniciativy ESCO není ustálený, viz například <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=852>

⁶ BQ Portal <https://www.bq-portal.de/>

Pramen: Hanf, Georg R. *Verbindungslinien zwischen DQR und Anerkennungsgesetz. Berufsbildung in Wissenschaft und Praxis*, 2012, Nr. 5, S. 46-49.

Kvalifikování a zaměstnávání techniků

Technici v podniku obvykle zajišťují komunikaci mezi kvalifikovanými dělníky a inženýry, popř. vedením podniku. Článek srovnává situaci ve vzdělávání a zaměstnávání techniků na Srí Lance a v Německu.

Vzdělávání a další vzdělávání techniků na Srí Lance

Vzdělávací programy na technické úrovni poskytují na Srí Lance několik státních institucí. Studijní obory pro techniky s vyšší kvalifikací byly před 30 lety za podpory mezinárodních dárců výrazně rozšířeny. Jsou určeny absolventům středních škol s osvědčením srovnatelným s maturitou. Vzdělávací programy pro techniky mají spíše teoretickou náplň. Po kvalifikovaných technících je velká poptávka, a tak snadno najdou zaměstnání ve výrobním průmyslu. Pro nedostatek praktických pro-

fesních dovedností často nejsou schopni radit svým podřízeným dělníkům a vést je po technické stránce. V současném reformním procesu se na Srí Lance projevila poptávka po vyšším technickém vzdělávání, které poskytuje dobré technické znalosti založené na rozsáhlých praktických dovednostech. Reformované kvalifikační vzdělávání techniků má přispět ke změnám v informačních a komunikačních technologiích, v technologii stavebnictví, automobilového průmyslu, elektrotechniky, zpracování potravin, chladírenské a

klimatizační techniky, svářečství, výroby, zemědělských strojů, biomedicínského vybavení, tiskařství, v mechatronice a stavbě lodí. Nově uspořádané vzdělávání techniků přispěje k vytvoření Národního rámce profesních kvalifikací (*National Vocational Qualifications Framework – NVQF*) Srí Lanky. Rámec spočívá na národních standardech kompetencí, které identifikovali zástupci průmyslu. Standardy určují kompetence technika a zaměstnance. Rámec má 7 úrovní.

	Kvalifikace	Všeobecný popis
1	národní certifikát	osvojení vstupní úrovně kompetencí
2	národní certifikát	vyšší úroveň kompetencí; úroveň 4 – řemeslnický mistr
3		
4		
5	národní diplom	technici; dohled a řízení výroby
6	bakalářský titul	profesní/technologické kompetence
7		

Postup v profesních kvalifikacích je usnadněn: Odborní dělníci s *maturitou* v NVQF mohou pokračovat v kvalifikačních programech na *Colleges of Technology* nebo na nově zřízené *University of Vocational Technology – UNIVOTEC*.

Zaměstnávání a další vzdělávání techniků v Německu

Pro techniky je charakteristická kompetence pro provádění práce s využíváním zkušeností. V německých podnicích se technici často nacházejí na rozhraní mezi podřízenými odbornými dělníky a nadřízenými inženýry, popřípadě vedením podniku. K tomu potřebují manažerské kvalifikace, které jim tuto práci mezi různými skupinami a s různými skupinami pracovníků umožňují zvládnout.

Z 38 734 tisíc „zaměstnanců“ v Německu (Mikrocensus 2008) je v profesi technik evidováno 965 tisíc (2,5 %). Přibližně 3 % techniků jsou mezi „sociálně pojištěnými zaměstnanci“. V polovině roku 2009 vykonávalo zaměstnání s povinným sociálním pojištěním jako „technik“ přibližně 750 tisíc osob – bez osob ve školství, samostatně výdělečně činných a úředníků. V technických profesích, kde dominují muži, je podle mikrocensu zaměstnáno pouze 103 tisíc žen (0,27 % všech zaměstnanců). Zaměstnaní technici většinou pracují ve výrobě (58 %), 42 % je v sektoru služeb.

Podskupiny techniků se specializovaným i nesespecifickým označením profesí:

- Technik;
- Technik konstrukce strojů, přístrojů a vozidel;
- Elektrotechnik;
- Stavební technik;
- Zeměměřičský technik;
- Hornický, hutnický, svářečský technik, jiní technici;
- Chemický technik, fyzikální technik;
- Ostatní výrobní technici;
- Technik pro podnikovou ekonomiku a pracovní studie a příbuzné profese.

Poptávka po technících na trhu práce je dlouhodobě příznivá. Důvodem jsou široké možnosti využití, nízké personální náklady a odborné a sociální znalosti získané na základě zkušeností.

V Německu získá titul technika pouze absolvent dalšího vzdělávání na odborné škole technické (*Fachschule für Technik*), které navazuje na pracovní zkušenosti v dané oblasti. Uchazeči o studium musí mít nejméně 1,5letou profesní praxi navazující na ukončenou profesní přípravu v technické oblasti. Další vzdělávání připravuje budoucí techniky na zvládnání technologických a ekonomických změn. Kvalifikace přesahující profese jim umožňují převzít pozici ve středním managementu.

Další vzdělávání je možné absolvovat dvouletým celodenním studiem nebo čtyřletým studiem při zaměstnání. Studium při zaměstnání, tj. kombinace práce v podniku a studia mírně převládá (52,7 %), v elektrotechnickém směru převládá výrazně (60,4 %).

Při sestavování Německého rámce kvalifikací (DQR) byly snahy zařadit techniky na 6. stupeň místo na 5. stupeň. Tím by byla absolutoria techniků se státní zkouškou a bakalářů na stejném stupni. K rozhodnutí došlo na začátku roku 2012: *Technici se státní zkouškou jsou nyní zařazeni na stupeň 6*. Tak se stanovil milník rovnocennosti akademického a odborného vzdělání při zavádění DQR.

V mezinárodní spolupráci jsou v popředí témata mezinárodní mobilita; nedostatek odborných sil, zvláště v profesích MINT¹ (matematika, informatika, přírodní vědy a technika); ochrana klimatu s efektivitou zdrojů obnovitelné energie. K pokrývání globální potřeby pracovních sil má vysoký potenciál kvalifikování techniků doma a v zahraničí: přímo pro trh práce i jako předpoklad pro další kariéru v profesích MINT. Ve vzdělávání techniků se státní zkouškou spolupracuje Singapur s Bádenskem-Württemberskem. V návaznosti na profesní přípravu, která se řídí podle nového řazení profesí, mohou absolventi dalšího vzdělávání techniků získat společný diplom *Technical Engineer Diploma*, který odpovídá technikovi se státní zkouškou. Vzdělávání a další vzdělávání absolvované v zahraničí nebo certifikované zahraniční institucí se těší dobré pověsti u rodičů žáků i v podnicích.

Přeložila Jana Šatopletová

¹ Povolání MINT v Německu. Zpravodaj, 2011, č. 1, s. 11-12. <http://www.nuv.cz/uploads/Periodika/ZPRAVODAJ/2011/Zp1101a.pdf>

Pramen: Klose, Reinhard. *Qualifizierung und Beschäftigung von Technikern. Zum globalen Fachkräftemangel. Die Beispiele Sri Lanka und Deutschland. Berufsbildung*, 2012, Nr. 134, S. 49-51.

Co nového v časopisech

<p>Berufsbildung in Wissenschaft und Praxis</p>	
<p>FRANK, Irmgard. Start frei für die kompetenzorientierte Gestaltung der Ordnungsmittel? Konsequenzen des DQR für die Ordnungsarbeit. [<i>Je vše připraveno pro vytváření regulačních nástrojů orientovaných na kompetence? Důsledky Německého rámce kvalifikací pro práci na učebních řádech.</i>] BWP, Jg. 41, Nr. 4 (2012), S. 49-52, lit. 8. Vůdčí charakteristikou Německého rámce kvalifikací (DQR) je jeho orientace na výsledky učení. Systematické uplatňování této orientace má závažné důsledky pro státem uznávané učební řady pro počáteční a další profesní přípravu. Článek uvádí vodítka pro navrhování regulačních nástrojů orientovaných na kompetence, která byla vypracována na základě nejnovějších výsledků výzkumné a vývojové práce ve Spolkovém ústavu odborného vzdělávání (BIBB).</p>	<p>LARSEN, Jørgen Ole. Recognition of foreign qualifications in Denmark. [<i>Uznávání zahraničních kvalifikací v Dánsku.</i>] BWP, Jg. 41, Nr. 5 (2012), S. 40-43, lit. 1. Od roku 2003 mají cizinci legální možnost nechat si své kvalifikace v Dánsku validovat a uznat. Článek popisuje právní základy a postup uznávání kvalifikací pro trh práce i pro vzdělávací systém. Zmiňuje se i o úloze, která je kvalifikacím připisována v dnešním Dánsku v kontextu pravidel povolení k pobytu.</p>
<p>Berufsbildung</p>	<p>Formation Emploi</p>
<p>SICKING, Peter. Inklusion – ein Beitrag zur Bewältigung des demographischen Wandels : Bedeutung und Potenzial Inklusiver Bildung für berufliche Bildung. [<i>Inkluze – příspěvek k zvládnutí demografických změn. Význam a potenciál Inklusivního vzdělávání pro odborné vzdělávání.</i>] Berufsbildung, Jg. 66, Nr. 137 (2012), S. 4-6, lit. 5. Úvodní článek tematického čísla, které je věnováno inkluzi (integraci) žáků se speciálními potřebami do odborného vzdělávání. Inklusivní vzdělávání by se mělo rozšířit tak, aby pomáhalo při zvládnutí demografických změn. Zároveň by se měla zvýšit diverzita vzdělávacích možností. Další články v čísle seznamují s praktickými příklady inkluze, s příslušným vzděláváním učitelů, s e-learningem v odborném vzdělávání a s inkluzivním odborným vzděláváním z evropského pohledu.</p>	<p>GEHIN, Jean-Paul et PALHETA, Ugo. Les devenir socioprofessionnels des sortants sans diplôme : un état des lieux dix ans après la sortie du système éducatif (1998-2008). [<i>Sociálně profesní uplatnění mladých lidí bez kvalifikace: umístění 10 let po odchodu ze vzdělávacího systému (1998-2008).</i>] Formation Emploi, No. 118 (2012), p. 15-35, 2 tab., 4 grafy., lit. 33. Stav profesního začleňování u těch, kdo před 10 lety opustili, vzdělávací systém bez kvalifikace. Článek je založen na studii Céreq „Generace 98“. Ta ukazuje, že lidí bez kvalifikace je méně než dříve a konkurují si s mladými kvalifikovanými lidmi o získání zaměstnání. Článek popisuje diverzitu jejich sociálně profesních tras a kvantifikuje vliv určitých faktorů na tyto trasy. Přechody do profesního života jsou velmi různé podle úrovně při odchodu ze vzdělávání. Nakonec autoři testovali hypotézu, podle níž v průběhu procesu profesního začleňování rozhodují školní diplomy více než úroveň kvalifikace.</p>
<p>BRINBAUM, Yaël et GUÉGNARD, Christine. Parcours de formation et d'insertion des jeunes issus de l'immigration au prisme de l'orientation. [<i>Vzdělávací cesty a profesní začleňování mladých imigrantů z hlediska orientace.</i>] Formation Emploi, No. 118 (2012), p. 61-82, 5 tab., 3 grafy, lit. 35. Článek se zabývá vlivem vzdělávacích cest a zkušeností s profesní orientací na vstup do aktivního života u mladých lidí z rodin imigrantů. Ti vzhledem k svému sociálnímu a migračnímu původu a předchozí školní docházce nemají vždy plnou možnost volby ve středoškolském a pak vysokoškolském vzdělávání. Po nižším sekundárním vzdělávání (<i>le collège</i>) nejčastěji projdou orientací zaměřenou na profesní obory. Hodně maturantů (<i>bacheliers</i>) vstupuje na univerzitu do jiných kurzů než těch, o které mají zájem. Tento nesoulad se markantně projevuje u mladých lidí pocházejících z Maghrebu a ze subsaharské Afriky. Ovlivňuje i získání diplomu a později profesní začleňování.</p>	<p>PAOLA, Vanessa di et MOULLET, Stéphanie. Peut-on en finir avec le déclassement? Évolution du déclassement dans la fonction publique en début de carrière. [<i>Můžeme skončit s deklasováním? Vývoj deklasování na začátku kariéry ve veřejném sektoru.</i>] Formation Emploi, No. 118 (2012), p. 83-101, 4 tab., 1 graf., lit. 28. Autorky se zabývají dynamikou deklasování (nadbytečného vzdělání pro pracovní místo) v průběhu počátku kariéry ve veřejném sektoru. Čtvrté dotazování ankety Céreq „Generace 98“ v roce 2008 umožnilo pokrýt prvních 10 let aktivního života, a tím pozorovat přechodné nebo trvalé deklasování podle statusu vstupu do zaměstnání – úřednického nebo ne – a podle pohlaví. Zjistila se netečnost k situacím statistického deklasování, zejména v případě žen, i když cesta k reklasování je u státních úředníků snazší. Srovnání statistických měření a subjektivních měření deklasování odhaluje nesoulad těchto dvou dimenzí.</p>

Nové knihy v knihovně

CROWN, Darren.

Angličtina na rovinu. 1. vyd. Praha : Knižní klub, 2012. 206 s. (Universum) ISBN 978-80-242-3624-7 Sg. 6351

A konečně jsou to zvukové rozdíly, které a) nesou významový rozdíl a b) kvůli nimž budete znít směšně a nekompetentně, když si je budete plést. Jedním takovým rozdílem je rozdíl mezi /v/ a /w/. Čeština hlásku /w/ nemá, a to způsobuje některým z vás potíže. ... Tady máte něco k procvičování. Otázka: Co je to anglicky, když se veterinář ocitne v bazénu plném aligátorů? Odpověď: A very wary wet vet.

STALKER, Milada a kol.

Národní přiřazovací zpráva ČR - shrnutí : informace o procesu přiřazování úrovní českých kvalifikací k Evropskému rámci kvalifikací (EQF). Praha : Národní ústav pro vzdělávání, 2012. 20 s. Publikace vznikla v projektu EQF NCP (National Coordination Point) ISBN 978-80-87652-60-2 Sg. 6362

Ověřování výsledků neformální a informálního učení umožňuje zákon č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Každá schválená klasifikace, která je v rámci systému uznávání založeném na zákoně č. 179/2006 Sb. zveřejněná v registru profesních kvalifikací (NSK) se skládá z kvalifikačního a hodnoticího standardu. V kvalifikačním standardu je uvedeno, co by měl jedinec umět, a v hodnoticím standardu je uvedeno, jakým způsobem bude jedinec prokazovat, že potřebné znalosti a dovednosti má.

CEDEFOP.

International qualifications. [Mezinárodní kvalifikace.] Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2012. 89 s. ISBN 978-92-896-1117-6 Sg. 6352

V kapitole Mezinárodní kvalifikace v praxi jsou popsány některé mezinárodně užívané kvalifikace, např. pro manažery projektů, učitele angličtiny, asistenta v zařízeních Montessori pro děti od 0 do tří let; bankovního úředníka, účetního; pracovníky v IKT (European Computer Driving Licence, certifikáty udílené Microsoftem, certifikáty Cisco); kadeřníky; mezinárodní rozhodčí v odbíjené; pro pracovníky v námořní, letecké a silniční dopravě. Samostatná kapitola je věnována svařování. Existují dva kompetentní orgány pro certifikaci International Institute of Welding a European Welding Federation.

NÚV.

Přispívají měnící se požadavky na kvalifikaci vzdělavatelů v odborném vzdělávání ke zvýšení kvality tohoto vzdělávání? 12. setkání členů partnerské sítě TTnet ČR se konalo 18. – 19. dubna 2012 v Kostelci nad Černými lesy. Editorka: Hana Čiháková. Praha : Národní ústav pro vzdělávání, 2012. 22 s. ISBN 978-80-87652-62-6 Sg. 6359

Druhým faktorem, který ztěžuje práci učitelů odborných předmětů, je paradoxně státní maturita. Její pojetí (jednotné pro všechny typy škol) stírá rozdíly mezi všeobecně vzdělávací a odbornou školou. Úspěšnost u státní maturity (která je zaměřena na všeobecné vzdělání) je předpokladem úspěšnosti celé školy.

Její úroveň je do určité míry podle výsledků státní maturity hodnocena. Nechci vůbec snižovat význam všeobecného vzdělání pro absolventy středních škol. Nemělo by to být ale na úkor vzdělání odborného.

BURDOVÁ, Jeny a CHAMOUTOVÁ, Daniela.

Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2012. Praha : Národní ústav pro vzdělávání, 2012. 44 s. (VIP II kariéra) Sg. 6360

U oborů skupiny Gastronomie, hotelnictví a turismus je míra nezaměstnanosti téměř pro všechny kategorie středního vzdělání nadprůměrná. Nejvyšší je u absolventů středního vzdělání s výučním listem a středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem. Absolventi VOŠ se na trhu práce uplatňují naopak velmi dobře, jejich míra nezaměstnanosti patří v této kategorii mezi podprůměrné.

HLAĎO, Petr a DRAHOŇOVSKÁ, Petra.

Rozhodování žáků základních a středních škol o dalším studiu a práci v pohledu žáků i jejich rodičů : analýza vlivů sociálního okolí a využívání informačních zdrojů na základě dotazníkového šetření. Praha : Národní ústav pro vzdělávání, 2012. 44 s. (VIP II kariéra) Sg. 6361

Soudobým fenoménem, který lze v oblasti informačních zdrojů využívaných při volbě další vzdělávací a profesní dráhy pozorovat, je přímý kontakt rodičů se střední školou a osobní komunikace s vedením střední školy. Tato forma získávání informací má specifikační funkci. Nejčastěji má podobu osobní návštěvy vzdělávací instituce mimo dny otevřených dveří, případně telefonického nebo e-mailového dotazování se a zpřesňování informací získaných z jiných zdrojů. Tímto způsobem rodiče zjišťují podrobné, obvykle velmi konkrétní údaje potřebné pro rozhodování.

PACNEROVÁ, Helena a ZELENDA KUPCOVÁ, Adéla, eds. **Vybraná témata výchovatelské praxe : inspirace pro vychovatele v zařízeních ústavní a ochranné výchovy.** 1. vyd. Praha : Národní ústav pro vzdělávání, 2012. 136 s. ISBN 978-80-87652-59-6 Sg. 6357

Dynamika skupiny je tvořena napětím mezi koezí (soudržností) skupiny a její tenzí (napětím). Obojí je ve skupině třeba, koeze přináší příjemné pocity, ale tenze podněcuje změnu, růst. Koeze je prvkem stabilizujícím, tenze dynamizuje vývoj.

ZOUNEK, Jiří a SUDICKÝ, Petr.

E-learning : učení (se) s online technologiemi. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2012. 226 s. ISBN 978-80-7357-903-6 Sg. 6358

Online diskuzní fóra jsou dostupná prakticky kdykoliv, vkládání příspěvků není vázáno na určitou hodinu a místo. Elektronická forma dialogu může snižovat ostych a nejistotu přímé kontaktní interakce. Diskuzní fóra proto vyhovují některým typům studentů daleko více než běžná komunikace v rámci prezenční výuky.

Zajímavé internetové adresy

Zpravodaj Oborové skupiny

Zbrusu nový Zpravodaj *Oborové skupiny* je určen externím odborníkům odborných a oborových skupin, odborné veřejnosti i zástupcům státní správy v oblasti školství a trhu práce. Zpravodaj v rozsahu dvou stran bude vycházet elektronicky třikrát ročně. <http://www.nuv.cz/publikace-a-periodika/zpravodaj-oborove-skupiny>

Jak třídit odpad

Obrázek ukazuje chobotnici s chapadly, která jsou tvořena víčky od PET lahví umístěnými do průhledných rukávů, na náměstí v Pelhřimově. Žáci pelhřimovských ZŠ dokázali shromáždit dostatečný počet těchto víček, aby vytvořili rekord a pomohli životnímu prostředí. Na webové stránce se kromě podobných zajímavostí dozvíte, jak správně třídit, a proč je důležité třídit odpad. Můžete se zúčastnit i esemeskové soutěže. <http://www.jaktridit.cz>

Fraternité 2020

Evropská občanská iniciativa *Fraternité 2020* si klade za cíl posílit výměnné programy Evropské Unie, např. Erasmus či Evropskou dobrovolnickou službu (EVS), a tím přispět k jednotné Evropě založené na solidaritě mezi občany. <http://cz.fraternite2020.eu/index.html>

Pokud považujete tuto iniciativu za užitečnou pro budoucnost Evropy, můžete ji podpořit svým hlasem na adrese <https://ec.europa.eu/citizens-initiative/ECI-2012-000001/public/?lang=cs>.

Cesta za duhou

Již 10. ročník výstavy děl pacientů s roztroušenou sklerózou *Cesta za duhou* právě probíhá v pražském Hubu. Vzhledem k úspěšnosti předchozích ročníků můžeme výstavu šperků, fotografií, maleb, soch a grafiky doporučit pro zjasnění sychravých listopadových dní. Výstava v Hubu, Drtinova 10, Praha 5 je otevřena denně (8,30–18,30) do 30. listopadu 2012. Obrázek je z katalogu 2009. <http://prague.the-hub.net/akcel/cesta-za-duhou-vystava>

Zázraky z evropské divočiny

Tak by se dal volně přeložit název společnosti, která chce Evropany blíže seznámit s evropskou přírodou. Webové stránky obsahují mnoho zajímavých informací, doplněných množstvím snímků z evropské přírody. Dozvíte se tam samozřejmě i o tom, že přírodu je třeba chránit a jak. A můžete se zapojit do různých fotografických soutěží, a tak sami svou práci pomoci s budováním těchto stránek.

<http://www.wild-wonders.com>